

Aan: wethouders, beleidsadviseurs en gemeenteraadsleden

Kan iedereen echt meedoen in uw gemeente?

Het VN verdrag voor mensen met een beperking is in juli 2016 geratificeerd. Dit betekent dat er een extra inspanning is voor gemeenten om ervoor te zorgen dat alle inwoners volwaardig kunnen meedoen in de samenleving. Om dit goed en efficiënt te realiseren, hebben Zorgbelang Overijssel, MEE IJsseloevers en Arcon de handen ineen geslagen en zijn tot een gezamenlijke aanpak gekomen voor Overijssel, met maatwerk voor iedere gemeente en financieel ondersteund door de provincie. Alle drie organisaties hebben kennis, ervaring en netwerken op dit gebied, zowel op gemeentelijk niveau, bij organisaties als op inwonersniveau (adviesraden en ervaringsdeskundigen). Vanuit deze expertise en ervaring willen we proces en praktijk bij elkaar brengen. Geïnteresseerd in onze aanpak en/of meer weten over het verdrag en wat uw gemeente kan doen? Doe mee met onze (gratis en vrijblijvende) quick-scan, ontvang advies-op-maat en kom naar de uitwisselingsbijeenkomst op 12 december in Nijverdal.

VN verdrag inzake rechten van mensen met een handicap: wat houdt het in?

De regering heeft het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap geratificeerd in juli 2016. Het doel van dit verdrag is het bevorderen, beschermen en waarborgen dat iedereen, ook mensen met een beperking en chronische ziekte, effectief zijn of haar rechten kan uitoefenen op voet van gelijkheid. Belangrijk genoemde terreinen: toegankelijkheid, persoonlijke mobiliteit en rehabilitatie en revalidatie. De gemeente moet uitvoering geven aan een inclusieve samenleving en toegankelijkheid.

U ontvangt hierbij een informatiepakket over het VN Verdrag voor mensen met een beperking en een uitnodiging voor een uitwisselingsbijeenkomst. Tijdens de bijeenkomst informeren wij u over wat het VN verdrag inhoudt en hoe uw gemeente hieraan uitvoering kan geven. Wethouders, beleidsadviseurs, gemeentesecretarissen en gemeenteraadsleden zijn hierbij van harte uitgenodigd. Omdat beleid samen met mensen met een beperking gemaakt moet worden, informeren en adviseren wij ook de adviesraden en belangenorganisaties, zodat zij een goede gesprekspartner zijn.

De netwerkbijeenkomsten worden gehouden op 12 december in Nijverdal:

's Middags voor beleidsadviseurs, wethouders en gemeenteraadsleden

's Avonds voor adviesraden sociaal domein en belangenorganisaties.

Een definitieve uitnodiging en programma ontvangt u medio november. Maar zet de datum vast in uw agenda!

Quick-scan: waar staat uw gemeente?

Binnenkort wordt de beleidsadviseur benaderd door een adviseur van Zorgbelang Overijssel, MEE IJsseloevers of Arcon. Samen met u maken we aan de hand van een vragenlijst een inventarisatie hoever u als gemeente bent met de implementatie van het VN verdrag en

inclusief beleid en waar in uw gemeente kansen liggen.

Op basis van de quick-scan kunt u een plan van aanpak maken voor inclusief beleid en hiermee zelf aan de slag gaan. Wij hopen van harte dat u hieraan meedoet.

Ook zullen we de uitkomsten van deze quick-scan vertalen naar een provinciaal plan.

Heeft u vragen naar aanleiding van deze brief dan kunt u contact opnemen met Gerry Vrielink, g.vrielink@zorgbelang-overijssel of Maaïke Moulijn, mmoulijn@arcon.nl.

We rekenen op inspirerende gesprekken en bijeenkomsten!

Met vriendelijke groet,

Gerry Vrielink en Marja de Jong (Zorgbelang Overijssel),
Maaïke Moulijn en Ruth Deddens (Arcon) en
Wyanne Sijtsma (MEE IJsseloevers)

Bijlage: Informatiepakket VN verdrag voor mensen met een beperking en juridisch kader

Inclusieve samenleving

Een samenleving waarin iedereen mee kan doen en waar iedereen de zelfde rechten kan genieten ongeacht geslacht, culturele achtergrond, huidskleur, religie, geaardheid en beperkingen die iemand heeft dat noemen we een inclusieve samenleving. Dat is vastgelegd in onze grondwet en in het VN verdrag rechten van de mens.

Ook mensen met een beperking moeten gewoon mee kunnen doen. Het hebben van een beperking is niet alleen het probleem van iemand met een beperking zelf die mee wil doen. Maar het is vooral het probleem van de samenleving die toegankelijk moet zijn zodat iedereen mee kan doen. In dit project richten wij ons op het mee kunnen doen van mensen met een beperking. Hoewel het inclusief denken en doen over alle inwoners gaat.

Waarom zou een gemeente hier in moeten investeren?:

1. Regelgeving is aangescherpt
2. Maatschappelijk belang van inclusieve samenleving
3. financieel belang van inclusieve samenleving

Verscherpte regelgeving

Wmo 2015

De Wmo 2015 formuleert 3 doelen. Onder die doelen valt onder andere:

- Het bevorderen van sociale samenhang, de mantelzorg, het vrijwilligerswerk, de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente.
- Het ondersteunen van de zelfredzaamheid en de participatie van personen met een beperking of met chronische, psychische of psychosociale problemen, zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving.

Gemeenten moeten algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen bieden, die de zelfredzaamheid en participatie van inwoners ondersteunen.

Om de doelstellingen te bereiken is opgenomen dat gemeenten een rol hebben in het verbeteren van de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten. Want hoe toegankelijker de samenleving is, hoe minder aanpassingen er in specifieke gevallen nodig zijn. Wanneer mensen geen barrières ervaren bij het gebruik maken van gebouwen, diensten en informatie, zijn ze minder aangewezen op ondersteuning van zorgverleners, mantelzorgers en/of vrijwilligers. In de Wmo 2015 wordt daarbij verwezen naar de inclusieve samenleving en het VN-verdrag.

VN verdrag inzake rechten van mensen met een handicap

De regering heeft het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap geratificeerd in juli 2016. Het doel van dit verdrag is het bevorderen, beschermen en waarborgen dat iedereen, ook mensen met een beperking en chronische ziekte, effectief zijn of haar rechten kan uitoefenen op voet van gelijkheid. Belangrijk genoemde terreinen: toegankelijkheid, persoonlijke mobiliteit en rehabilitatie en revalidatie. De gemeente moet uitvoering geven aan van een inclusieve samenleving en toegankelijkheid.

Maatschappelijk belang

Het streven naar een inclusieve samenleving en toegankelijkheid heeft maatschappelijke belangen: Ongeveer 15% van de samenleving heeft een beperking. Als deze mensen maatschappelijk actief kunnen zijn is dat 15% meer waarde in de samenleving. Als mensen geen drempels ervaren in de samenleving vergroot dat de eigen regie, de zelfredzaamheid en het welbevinden van mensen.

Diversiteit in een buurt doet een beroep op de sociale vaardigheden van iedereen. Als mensen met een beperking actief onderdeel zijn van de samenleving leert men elkaar kennen, respecteren en waarderen. En er ontstaat een betere (reëlere) beeldvorming over elkaar. Het vergroot de tolerantie.

Financieel belang

Een goede deelname van iedereen aan de samenleving maakt dat mensen zich in kunnen zetten voor de samenleving, door vrijwilligerswerk of door het een eigen inkomen generen. Mensen die actief deel kunnen nemen zonder barrières zullen minder een beroep doen op (financiële) ondersteuning. Een goede toegankelijkheid kan leiden tot vermindering van het aantal zorgmomenten en maakt het langer zelfstandig blijven wonen mogelijk. Hierdoor scheelt dat veel (intramurale) zorgkosten. Vaak kunnen kosten verlaagd worden door in een vroegtijdig stadium al in te spelen op de mogelijkheden van iedereen. Als dit achteraf gecorrigeerd moet worden dan kost het vaak meer geld.

Een voorbeeld:

als in de beginfase van bouw rekening is gehouden met toegankelijkheid, hoeft het gebouw niet achteraf dure aanpassingen en verbouwingen te ondergaan. Als de algemene voorzieningen goed toegankelijk zijn voor iedereen, zijn er minder specifieke en individuele voorzieningen nodig.

Inclusief beleid

Om iedereen mee te kunnen laten doen, kunnen gemeenten het beste vooraf rekening houden met de participatie van specifieke doelgroepen en zo beleid maken voor iedereen. (inclusief beleid). Gemeenten doen er goed aan bij het maken van beleid vooraf na te denken wat de gevolgen zijn voor specifieke doelgroepen.

Kunnen de volgende doelgroepen bijvoorbeeld ook meedoen?

- mensen met een fysieke beperking (mensen die gebruik maken van een rollator, handbewogen of elektrische rolstoel)
- mensen met zintuiglijke beperking (slechthorend, doof, slechtziend, blind)
- mensen met een verstandelijke beperking
- mensen met NAH (niet aangeboren hersenletsel)
- mensen met een psychosociale beperking
- mensen met chronische ziekte (zoals COPD)
- mensen die laag geletterd zijn
- mensen die lang, klein, zwaar zijn

PS Denk ook aan bijvoorbeeld LHBTI en statushouders enz. (deze laatste vallen niet onder dit project).

Wat mensen nodig hebben om mee te kunnen doen met hun specifieke beperkingen is moeilijk te bedenken achter een bureau. De normering in wet en regelgeving geeft natuurlijk wel handvatten, maar het is geen garantie voor mee kunnen doen voor iedereen. Wat mensen nodig hebben om mee te kunnen doen en welke barrières ze daarbij ervaren kunnen ze het beste zoveel mogelijk zelf vertellen. Daarom doen gemeenten er wijs aan om gebruik te maken van ervaringsdeskundigheid in hun gemeente.

Inclusief beleid vraagt om een integrale aanpak

Inclusief beleid raakt niet alleen de beleidsterreinen binnen het sociale domein, maar alle beleidsterreinen. Denk aan ruimtelijke ordening, economie, cultuur enz. Inclusief beleid vraagt om nauwe samenwerking binnen de gemeente tussen beslissers, beleidsmakers en uitvoerders. Het vraagt ook om een nauwe samenwerking van de gemeente met externe partijen. Denk aan de maatschappelijke organisaties, woningbouwcoöperaties, projectontwikkelaars en ervaringsdeskundigen.

Geen integrale aanpak kan leiden tot een lantaarnpaal op de blindegeleidelijn.

Juridisch kader VN Verdrag

Grondwet

Artikel 1 Grondwet biedt een belangrijke basis voor de bestrijding van discriminatie. In dit artikel staat het gelijkheidsbeginsel en het discriminatieverbod geformuleerd. Het artikel geeft aan dat gelijke gevallen gelijk behandeld dienen te worden (gelijkheidsbeginsel) en dat discriminatie op grond van godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook niet is toegestaan (discriminatieverbod). Het gelijkheidsbeginsel en het verbod van discriminatie zijn een van de meest fundamentele beginselen van onze rechtsorde.

VN Verdrag inzake rechten van mensen met een handicap

Het verdrag is in 2006 vastgesteld, in 2007 door Nederland ondertekend en juli 2016 geratificeerd. Het verdrag is een aanvulling op de bestaande mensenrechtenverdragen. Het verdrag roept geen nieuwe rechten in het leven, maar geeft een verder toegepaste uitwerking van de rechten en verplichtingen die voortvloeien uit de bestaande mensenrechtenverdragen.

Het doel van dit verdrag is het bevorderen, beschermen en waarborgen dat iedereen, ook mensen met een beperking en chronische ziekte, effectief zijn of haar rechten kan uitoefenen op voet van gelijkheid. Belangrijk genoemde terreinen: toegankelijkheid, persoonlijke mobiliteit en habilitatie en revalidatie.

Toegankelijkheid in al zijn facetten wordt hierbij als een belangrijke voorwaarde gezien voor deelname aan de samenleving

Naast de toegang tot onderwijs, arbeid en wonen en (die gewaarborgd is in de wet gelijke behandeling), worden concreet het openbaar vervoer, overheidswebsites en de fysieke omgeving genoemd. Het eerste lid van artikel 9 verplicht partijen zelfs passende maatregelen te nemen personen met een beperking of chronisch ziekte in staat te stellen zelfstandig te leven en volledig deel te nemen aan alle facetten van het leven. Die maatregelen zijn onder andere van toepassing op:

- gebouwen,
- wegen,
- vervoer
- voorzieningen in gebouwen en daarbuiten (met inbegrip van scholen, huisvesting, medische voorzieningen en werkplekken)
- informatie,
- communicatie

en andere diensten (inclusief de elektronische diensten en nooddiensten).

Nederland heeft het Verdrag van de Verenigde Naties voor de rechten van gehandicapten zomer 2016 geratificeerd, onder de voorwaarde dat hieruit volgende verplichtingen geleidelijk ingevoerd mogen worden.

Het VN verdrag gebruikt het begrip redelijke aanpassingen. Aanpassingen moeten geen onevenredige belasting vormen voor degene die ze moet verrichten. De vraag moet worden beantwoord of de aanpassingen nodig en geschikt zijn. Daarnaast moet er een afweging plaatsvinden tussen het belang van de persoon met een handicap of chronische ziekte enerzijds en de belangen van het desbetreffende bedrijf (instelling) anderzijds.

Ook de lokale regelgeving getoetst worden aan vn-verdrag. De opgave inclusief beleid te maken en zorg te dragen toegankelijkheid. Moet op lokaal niveau worden ingevuld.

22 standaardregels

In 1993 hebben de Verenigde Naties Standaardregels opgesteld voor gelijke kansen en mogelijkheden voor mensen met een handicap (VN-standaardregels). Deze standaardregels vormen de basis VN verdrag. Overheden moeten actie ondernemen om de samenleving bewust te maken van het feit dat er mensen met functiebeperkingen zijn en daarmee (dus ook) van hun rechten, hun behoeften, hun mogelijkheden en hun bijdragen. De standaardregels zijn verdeeld in:

- randvoorwaarden voor gelijke kansen 1 tot en met 4
- werkterreinen voor gelijke kansen 5 tot en met 12
- uitvoering en voortgang 13 tot en met 22.

Standaardregel 1 - Bevorderen van bewustwording

“Overheden moeten actie ondernemen om de samenleving bewust te maken van het feit dat er mensen met functiebeperkingen zijn en daarmee (dus ook) van hun rechten, hun behoeften, hun mogelijkheden en hun bijdragen.”

Standaardregel 5 – Toegankelijkheid

“Overheden moeten het overkoepelend belang erkennen van toegankelijkheid in het proces van gelijkschakeling van mogelijkheden in alle geledingen van de maatschappij. De overheden moeten voor mensen met functiebeperkingen: (a) actieprogramma’s maken om de fysieke omgeving toegankelijk te maken en (b) maatregelen treffen om hen toegang te verschaffen tot informatie en communicatie.”

EG verdrag (europa)

Artikel 13 van het EG Verdrag verleent een bijzondere grondslag voor Europese regelgeving op het gebied van ongerechtvaardigd onderscheid. Krachtens dit artikel kan de Raad van de Europese Unie binnen de grenzen van de aan de Gemeenschap verleende bevoegdheden passende maatregelen nemen om

discriminatie op grond van handicap te bestrijden. Binnen de Europese Unie wordt voornamelijk beleid gemaakt met betrekking tot de inrichting van de goederen, diensten- en arbeidsmarkt. Daarbij is het voorkómen van ongerechtvaardigd onderscheid een belangrijke doelstelling. Het streven naar een toegankelijk internet vormt hier een goed voorbeeld van.

Wet gelijke behandeling

Volgens de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz) is het verboden mensen met een handicap en chronische ziekte anders te behandelen op het gebied van werk, onderwijs en wonen en openbaar vervoer. Ook als er aanpassingen nodig zijn.

Nu het VN-verdrag is geratificeerd, is de Wet Gelijke Behandeling voor mensen met een handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz) uitgebreid met het terrein van goederen en diensten. Klantvriendelijkheid en bejegening vallen ook onder dit terrein.

Wetboek van strafrecht

Sinds 1 januari 2006 is 'handicap' opgenomen in het wetboek van strafrecht als discriminatiegrond. Bedrijven of diensten die –zonder dat daarvoor een goede reden bestaat- niet toegankelijk zijn voor mensen met een handicap kunnen op grond van dit wetboek strafrechtelijk vervolgd worden. Mensen met een beperking kunnen aangifte doen. Uit het discriminatieverbod kan voortvloeien dat sommige ondernemers ontbrekende voorzieningen moeten treffen. Een dergelijke voorziening moet wel 'in redelijkheid' verwacht kunnen worden en mag voor de ondernemer niet 'onevenredig belastend' zijn. De rechter zal daar een oordeel over moeten geven.

De wet richt zich ook specifiek op mensen die een ambt, beroep of een bedrijf uitoefenen. Bedrijven of diensten die – zonder dat daarvoor een goede reden bestaat – niet toegankelijk zijn voor mensen met een handicap kunnen strafrechtelijk vervolgd worden. Het doel van de wet is hier dat mensen met een handicap 'gewoon meedoen' in het sociaal economisch verkeer. Uit het discriminatieverbod kan voortvloeien dat sommige ondernemers voorzieningen moeten treffen. Wie bijvoorbeeld de deur van zijn bedrijfspand met opzet te smal maakt voor rolstoelgebruikers kan onder bepaalde omstandigheden gedwongen worden de deur te verbreden of andere voorzieningen te treffen.

Wmo 2015

In de Wmo 2015 staat beschreven wat verantwoordelijkheden gemeente betreft de maatschappelijke ondersteuning van hun inwoners. Gemeenten worden met dit wetsvoorstel verantwoordelijk voor het ondersteunen van de zelfredzaamheid en participatie van mensen met een beperking, chronische psychische of psychosociale problemen. De ondersteuning moet erop gericht zijn dat mensen zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving kunnen blijven. In Wmo worden drie doelen beschreven. Waaronder het bevorderen van sociale samenhang, de mantelzorg, het vrijwilligerswerk en de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente. De gemeenten moeten algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen bieden, die de zelfredzaamheid en participatie van de cliënten ondersteunen. De

algemene voorzieningen zijn in principe toegankelijk voor iedereen, Algemene voorzieningen maken de samenleving toegankelijker voor mensen met een beperking (inclusieve samenleving). In Wmo 2015 wordt naar Inclusieve samenleving en VN-verdrag verwezen. In verband met het VN verdrag is expliciet de bevordering van een inclusieve samenleving en de veiligheid in de leefomgeving toegevoegd aan de Wmo tov de oude WMO 2007.

Wet en regelgeving normen

Huidige bouwbesluit

Alle gebouwen in ons land moeten voldoen aan het Bouwbesluit. Het Bouwbesluit geldt voor alle soorten gebouwen (nieuwbouw en bestaande bouw), zoals woningen, winkels, hotels en kantoren. Al die verschillende gebouwen hebben eigen eisen. Volgens het Bouwbesluit moet een bouwwerk voldoende bereikbare en toegankelijke ruimten bieden. Dit geldt voor gebouwen met een verblijfsgebied van ten minste 400 m². Vanaf dat oppervlak is een toegankelijkheidssector voorgeschreven. Die sector moet ten minste 40% van het verblijfsgebied omvatten. Die 40% moet vervolgens bereikbaar zijn vanaf het aansluitende terrein. Ten minste is in de huidige bouwpraktijk vrijwel altijd ten hoogste. In de praktijk worden minimum voorschriften als maximum opgevat en ontwikkelaars trachten zelfs nog onder het minimum uit te komen. Er wordt hier nauwelijks op gehandhaafd. De enige oplossing voor het borgen van voldoende goed toegankelijke Woning bouw, is het door de lokale overheid terugvorderen van de regie op de woningkwaliteit. Dat kan door te handhaven. Het enige instrument dat daartoe verder ter beschikking staat, is het Bouwbesluit. (Daarom is aanscherping nodig van dat bouwbesluit.)

Het College voor de Rechten van de Mens adviseert ten aanzien van de integrale toegankelijkheid in het Bouwbesluit 2012 de normen waar gebouwen aan moeten voldoen aan te passen.

Voorstel aanpassen Bouwbesluit

2015 beloofd Minister Blok (Wonen) de toegankelijkheidsregels voor gebouwen aan te scherpen en het Bouwbesluit aan te passen.

Minister Blok schrijft in zijn brief aan de Tweede Kamer: *Ik zie het kunnen meedoen van alle mensen in de samenleving als een belangrijke erantwoordelijkheid van de maatschappij. Gebruik kunnen maken van de gebouwen in Nederland is hiervoor een voorwaarde.*

De aanscherping van de toegankelijkheidsregels zou gaan gelden voor alle nieuwe gebouwen: winkels, kantoren, hotels etc. in verband met het invoegen bouwbesluit in de omgevingswet vervallen deze afspraken.

Omgevingswet 2019

Met de Omgevingswet wil het kabinet het omgevingsrecht makkelijker maken. Door regels te vereenvoudigen en samen te voegen.

Omgevingswet is gelet op haar doelstelling en toepassingsgebied gericht op: het bewerkstelligen van een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving en een doelmatig behoud, beheer, gebruik en de ontwikkeling van de leefomgeving.

Nu het VN-Verdrag is geratificeerd, zullen alle nieuwe wetten aan het VN-Verdrag moeten voldoen. De Omgevingswet is een nieuwe wet, die in de plaats komt van een aantal huidige wetten. De Omgevingswet is al gepubliceerd, maar er moeten nog allerlei uitvoeringsbesluiten komen voordat de wet van kracht kan worden. Aanvankelijk was er in de Omgevingswet niets opgenomen over toegankelijkheid voor mensen met een beperking. Dankzij amendementen in de Tweede kamer stelt artikel 4.21 nu dat door regels in de uitvoeringsbesluiten "de toegankelijkheid van nieuw te realiseren bouwwerken en de directe omgeving daarvan voor mensen met een functiebeperking is gewaarborgd".

En aan artikel 4.20 Omgevingswet, dat stelt waaraan in die uitvoeringsregels in ieder geval aandacht moet worden besteed, moet, nu het VN-Verdrag is geratificeerd, de naam van het VN-Verdrag Gehandicapten worden toegevoegd.

De uitvoeringsbesluiten

Er zijn nu 4 concept Besluiten gepubliceerd:

- het Omgevingsbesluit,
- het Besluit bouwwerken leefomgeving,
- het Besluit kwaliteit leefomgeving en
- het Besluit activiteiten leefomgeving.

Daarvan zijn voor de toegankelijkheid het Besluit bouwwerken leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving het belangrijkste. Die betreffen de gebouwde omgeving en de buitenruimte inclusief de wegen.

Ontwerpbesluit bouwwerken leefomgeving

Wat gebouwen betreft: daarin staan voor een beperkt deel dezelfde regels die tot op dit moment in het Bouwbesluit staan. Voor een beperkt deel, want de toelichting meldt: "De regels hiervoor zijn in het Besluit bouwwerken leefomgeving beperkt tot toegankelijkheid voor personen met een functiebeperking". De overige regels die het Bouwbesluit 2012 stelde aan bruikbaarheid zijn vervallen in het Besluit bouwwerken leefomgeving. Het gaat hierbij om de bruikbaarheidsvoorschriften ten aanzien van verblijfsgebieden, verblijfsruimten, toiletruimten, badruimten, bereikbaarheid, buitenberging, buitenruimte en opstelplaatsen. Het wordt aan de marktpartijen overgelaten om invulling te geven aan deze bruikbaarheidsaspecten afgestemd op de wensen van gebruikers van gebouwen."

Ontwerpbesluit kwaliteit leefomgeving

Artikel 5.103 stelt dat rekening gehouden moet worden met de toegankelijkheid van die openbare buitenruimte voor personen met een functiebeperking. De

toelichting hierop staat in de toelichting op paragraaf 8.1.12. Die is algemeen. Het gaat vooral om het maken van een afweging met de opmerking erbij: " hoeft het belang van de toegankelijkheid van de openbare buitenruimte niet altijd ten koste van alles te worden gewaarborgd.

NEN 1814

Bij toepassing van de norm NEN 1814, wordt aan de minimale toegankelijkheidseisen van het Bouwbesluit voldaan. NEN 1814 beschrijft de eisen voor toegankelijkheid van buitenruimten, gebouwen en woningen: Deze norm geeft eisen voor algemeen toepasbare toegankelijkheidsprestaties om te voorzien in de toegankelijkheidsbehoefte van mensen, al dan niet met persoonsgebonden hulpmiddelen zoals een rolstoel of taststok, maar bijvoorbeeld ook een kinderwagen of een koffer. Een voldoende toegankelijke woning voldoet aan de NEN-norm 1814. Deze onderscheidt vier soorten toegankelijkheid: aanpasbaar, bruikbaar, bezoekbaar en integraal toegankelijk. De norm voor aanpasbaarheid heeft betrekking op onder meer afmetingen en toegankelijkheid van entrees, toegangen, gebruiksruidten

en parkeervoorzieningen. Deze criteria richten zich met name op de woning en de collectieve ruimtes in een woongebouw.

ARBO wet

ARBOWET Artikel 4 van de Arbeidsomstandighedenwet wijst indirect op de plicht tot het realiseren van een toegankelijke (werk)omgeving. Immers, het artikel verplicht werkgevers naar alle redelijkheid een werkplek aan te passen aan eventuele beperkingen van werknemers. Dit impliceert dat werkgevers er verstandig aan doen om in toegankelijke huisvesting en aanpasbare werkplekken te voorzien.

Niet wettelijk verankerde normen

De webrichtlijnen

Alle overheidswebsites moeten voldoen aan de webrichtlijnen en van een pas-toe-leguit-verklaring zijn voorzien. Overheidsorganisaties zijn verplicht om de standaarden op deze lijst toe te passen ('pas toe'). Is dit om zwaarwegende redenen niet (volledig) mogelijk, dan moeten zij dit op transparante wijze verantwoorden ('leg uit'). De webrichtlijnen zijn verplicht voor de overheid op basis van afspraken niet op basis van de wet. Voor het bedrijfsleven zijn de webrichtlijnen niet verplicht. Maar ook buiten de overheid zijn ze bruikbaar om ervoor te zorgen dat een website goed wordt gebouwd.

Crow

Er is geen landelijke wetgeving op het gebied van toegankelijkheid van openbare buitenruimten. Wel zijn er richtlijnen van het CROW. Er is gekozen voor

richtlijnen in plaats van wetgeving, omdat het zeer moeilijk is om algemene normen op te leggen voor alle verschillende openbare buitenruimten (denk aan oude binnensteden). Het gaat dan om de CROW 177, Richtlijn integrale toegankelijkheid openbare ruimte, en het bijbehorende CROW 201,

NPR 181

Deze Nederlandse PraktijkRichtlijn geeft voorbeelden van bouwkundige oplossingen en inrichtingen van ruimten ter bevordering van de toegankelijkheid van de gebouwde omgeving voor iedereen, maar met name voor personen met een lichamelijke stoornis of beperking, zodat wordt voldaan aan de functionele eisen voor toegankelijkheid, gesteld in NEN 1814. De praktijkrichtlijn is bedoeld voor toepassingen op gebouwen en buitenruimten inclusief woongebouwen doch exclusief woningen. Bij gebouwen en buitenruimten wordt er van uitgegaan, dat een persoon zonder hulp van derden ruimten moet kunnen betreden en van deze ruimten gebruik moet kunnen maken om deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer. Tot deze ruimten worden, naast openbare gebouwen ook bijvoorbeeld bejaardentehuizen, winkels, entrees van woongebouwen, kerken en culturele centra gerekend.

Internationaal Toegankelijkheid Symbool

Het ITS symbool (logo) is internationaal. De daaraan verbonden regels niet. Sinds 1970 wordt in Nederland het ITS toegekend aan openbare gebouwen, die bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn voor mensen met een beperking. Een gebouw dat aan de eisen van het ITS voldoet, wordt landelijk geregistreerd

en krijgt het ITS beeldmerk, het blauwe bordje met daarop in het wit iemand in een rolstoel. De ITS-criteria (eisen) hebben alleen betrekking op voor het publiek bestemde ruimten in gebouwen, inclusief minstens een route van de entree naar elk van die ruimten. De criteria voor het ITS zijn gebaseerd op de laatste druk van het Handboek voor Toegankelijkheid. Het ITS wordt toegekend voor een periode van vijf jaar. Na deze periode dient een herkeuring plaats te vinden om te zien of het gebouw nog voldoet aan de criteria van het ITS.

Het handboek toegankelijkheid

Het handboek toegankelijkheid is hét standaardwerk voor toegankelijk bouwen en ontwerpen. Dit handboek belicht de ergonomische aspecten bij het programmeren, ontwerpen, bouwen, inrichten en beheren van voor iedereen toegankelijke buitenruimte, gebouwen en woningen. In het handboek staat overzicht wettelijke toegangseisen waaraan het gebouwde moet voldoen.

Landelijke toegankelijkheidscode

Niet altijd kunnen gebouwen aan alle ITS-eisen voldoen. Door bijvoorbeeld de aanzienlijk hoge kosten. Voor deze gevallen is in 1994 de Landelijke Toegankelijkheidscode (LTC) ingevoerd. Zo kan men toch informeren over de mate van toegankelijkheid. De code geeft specifieke informatie omtrent de toegankelijkheid van de verschillende ruimtes en onderdelen van een gebouw. Bij de LTC is de informatie over een gebouw opgesplitst in onderdelen, hierdoor is

deze manier van keuren erg aantrekkelijk voor gebouwen die niet aan de ITS-eisen voldoen maar wel voor een groot gedeelte bruikbaar zijn voor mensen met een beperking. De toegankelijkheid van alle onderdelen van een gebouw worden apart beoordeeld. Denk hierbij aan de entree, de lift of de parkeerplaats. Elk onderdeel krijgt zo zijn eigen toegankelijkheids beoordeling. Zo kan het bijvoorbeeld voorkomen dat in een dierentuin wel aangepaste parkeerplaatsen zijn en alles buiten toegankelijk is, maar dat de dierentuin attracties verder onbruikbaar is voor mensen in een rolstoel of een visuele beperking. Met pictogrammen wordt de mate van toegankelijkheid aan te geven.

Woonkeur

Woonkeur is het certificaat voor woontechnische kwaliteit. Als woning aan het Woonkeurmerk voldoet is het een kwalitatief goede en levensloopbestendige woning. Het certificaat WoonKeur wordt afgegeven aan woningen die een voldoende niveau aan gebruikskwaliteit, toegankelijkheid, flexibiliteit en aanpasbaarheid bezitten. Een belangrijk aspect is dat een WoonKeur-woning levensloopbestendig is, d.w.z. dat als een bewoner iets komt te mankeren hij/zij niet gedwongen is om die reden te verhuizen. Er is een eisenpakket voor nieuwbouwwoningen en een apart eisenpakket voor bestaande woningen. De eisen voor bestaande woningen gelden voor woningen ouder dan 10 jaar.

Uitgangseisen

Voor mensen met een beperking is ook belangrijk dat ze in geval van nood zo snel mogelijk het gebouw kunnen verlaten. ofwel de uitgangseisen moet ook goed zijn. Er zijn richtlijnen over uitgangseisen opgesteld door BTB-bouwadvies.

Nederlands Keurmerk voor Toegankelijkheid

Het Nederlands Keurmerk voor Toegankelijkheid wil bedrijven, instellingen en gemeenten die voorlopig nog niet volledig aan de ITS kunnen voldoen, een keurmerk bieden waaruit blijkt dat ze inmiddels wel in belangrijke mate toegankelijk zijn voor bezoekers met een beperking. NLKT is voor Bedrijven, instellingen en gemeenten.